

מה בפרשה? ובהפטרה?

גיליון מס'
232

'מה?'
לילדים
בעמ'
11-12

קראו והכירו ב-7 דקות!

פרשת במדבר - חג השבועות

פרשה זו עוסקת במניינים ובמפקדים של בני ישראל: פירוט שמותיהם של שנים עשר נשיאי השבטים, מפקד כל הגברים 'יוצאי צבא' בעם ישראל בחלוקה לשבטים, חלוקת שנים עשר השבטים לארבע מחנות ומיקום בעת מסע וחנייה, תיאור תפקידי כל משפחה בשבט לוי ומניין הלוויים, פדיון בכורות בני ישראל בבני שבט לוי ותיאור ממוקד של תפקידי הלוויים בני קהת - נשיאת כלי המקדש.

מניינים ומפקדים של בני ישראל

הפרשה פותחת בציווי ה' למשה למנות את בני ישראל - זכרים מעל גיל עשרים. על המלאכה מופקדים שנים עשר אנשים, נשיאי השבטים. יחדיו הם מקהילים את בני ישראל - שמגיעים עם ספרי יוחסין - ומונים אותם. הקב"ה מורה שלא למנות את בני לוי בתוך מניין זה.¹ הוא מצווה להפקיד את בני לוי על המשכן וכליו בזמן החנייה ובמסעות, ומזהיר כי מלבדם: "הזר הקרב יומת". הוא מורה לשנים עשר השבטים לחנות: "איש על מחנהו ואיש על דגלו".² ללוויים מורה לחנות סביב למשכן: "ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל".³ ה' פונה למשה ואהרן ומורה: "איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו".

"ואלה תולדות אהרן ומשה⁵ ביום דיבר ה' את משה בהר סיני". ה' מונה את: נדב ואביהו, אלעזר ואיתמר, ומציין את מותם ללא בנים של נדב ואביהו: "בהקריבם אש זרה". ה' פונה אל משה ומורה לו: "הקרב את מטה לוי" שיעמוד לסייע

¹ רש"י (א, מט) מבאר כי לאור חשיבותם של בני לוי ראוי למנותם לבד. בנוסף, לא רצה הקב"ה שיכללו בגזירה העתידית של מיתתם במדבר של כל בני עשרים ומעלה, זאת מאחר ולא חטאו בעגל.

² לכל שבט היה דגל משל עצמו, ובנוסף, היה דגל למחנה - עליו נמנו יחד עם שני שבטים נוספים.

³ שלא ייכנסו זרים בעבודתם - כפי שהיה במעשה קורח.

⁴ רש"י (ב, ב) מבאר כי לכל שבט היה דגל בצבע אחר - צבעו של אבן השבט הנמצאת בחושן. רש"י מביא פירוש נוסף: "באותות לבית אבותם". כלומר בהתאם לסדר שקבע יעקב לשבטים היכן יעמדו סביב מיטתו בזמן ההלוויה.

⁵ רש"י (ג, א) מסביר שלמרות שנמנו כאן רק בני אהרן, מיוחסים גם אל משה שהיה רבם. ללמדך שכל המלמד בן חברו תורה, נחשב הדבר כאילו ילדו ממש. בעזרת ה' העלון מופץ בלמעלה מ-90 מוקדים ב: אשקלון, בית שמש, ביתר עלית, בני ברק, טלז סטון, ירושלים, מודיעין, מודיעין עלית, ראש העין.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

לזכות חסופי עזה במלחמה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך, הקדוש אלכסנדר בן נינה הי"ד, הקדוש בצלאל דוד בן שי הי"ד ומשה הכהן בן מיכל.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

לבני אהרון בתפקידם במשכן,⁶ כנציגי העם כולו. ה' אומר למשה כי זכה בלוויים בתמורה לבכורות⁷ - אותם קנה⁸ כאשר לא מתו כעמיתיהם במצרים בליל יציאתם משם.

תיאור תפקידי כל משפחה בשבט לוי ומניין הלוויים, פדיון בכורות בני ישראל

ה' מורה למשה למנות את בני לוי מגיל חודש ומעלה,⁹ מורה את מיקום חנייתם, שם הנשיא של כל משפחה בשבט ואת תפקידם בעת המסעות. ה' מורה לו למנות את בכורי בני ישראל מגיל חודש¹⁰ ולקחת תחתם את הלוויים. קדושתו של כל בכור עברה לאחד מבני לוי. 273 הבכורים העודפים על מספר הלוויים נפדו בחמשת שקלים, וכסף הפדיון הועבר: "לאהרון ולבניו על פי ה'".

תיאור ממוקד של תפקידי הלוויים בני קהת - נשיאת כלי המקדש.

"וידבר ה' אל משה ואל אהרון לאמר". לקחת מקרב בני קהת את הגברים בגילאי 30-50, ומורה את הסדר המדויק של עבודתם בזמן המסעות.¹¹

1. הורדת פרוכת המסך וכיסוי הארון בה, הנחת מכסה עור תחש ומעליו בגד תכלת, ולבסוף הנחת הבדים.¹²
2. על השולחן יפרשו בגד תכלת, עליו את הקערות, כפות, מנקיות וקשות, וכן את לחם הפנים. על זה יניחו בגד הצבוע בתולעת שני, עליו את מכסה עור תחש ולבסוף ישימו את הבדים.
3. המנורה יחד עם ה: נרות, מלקחיים, מחתות וכלי השמן כוסו בבגד תכלת ומעליו הונח כיסוי עור תחש.
4. לפני כיסוי מזבח הזהב יטלו מעליו את הדשן וייתנו בגד ארגמן.¹³ לאחר מכן יכסו בבגד תכלת ומעליו מכסה עור תחש, עליו יניחו את כלי השרת של המזבח ומעליו עור תחש, ולסיום ישימו את הבדים.

עם סיום כיסוי הכלים על ידי הכהנים, יישאום בני קהת ואל יגעו בכלים עצמם: "פן ימותו". אלעזר ממונה על חלוקת העבודה הפנימית בתוך בני קהת. ה' מורה למשה ואהרון להיזהר שלא יהיו בני קהת במגע עם כלי הקודש קודם שיכוסו, דבר שיביא למיתתם.

⁶ האבן עזרא (שם, ח) מציין את תפקידם לשמור שלא יגעו ישראלים במשכן.

⁷ רש"י (שם, יב) מבאר כי מאחר וחטאו הבכורות בעגל נפסלו מעבודה, והלוויים שלא חטאו נבחרו תחתיהם.

⁸ יחד עם בכורות הבהמה.

⁹ רש"י (שם, טו) מבאר שהטעם כי עד גיל חודש עלול התינוק למות, ורק מגיל זה נחשב 'בר קיימא' הראוי להיקרות "שומר משמרת הקודש".

¹⁰ מספרם עולה ל - 22,273

¹¹ נשיאת כלים אלו, אך כיסויים נעשה על ידי הכהנים.

¹² המוטות אשר שימשו לנשיאה.

¹³ רש"י (ד, יג) מציין כי האש שירדה מן השמים המשיכה לבעור תחת הכיסוי בכל זמן המסע ולא שרפה אותו שכן כוסתה האש במכסה נחושת (גמ' עירובין קד).

מחנה	מיקום ביחס למשכן	מיקום בסדר המסעות	השבטים במחנה זה	נשיא	מספר בני השבט	מספר כולל של המחנה
יהודה	מזרח	ראשון	יהודה	נחשון בן עמינדב	74,600	186,400
			יששכר	נתנאל בן צוער	54,400	
			זבולון	אליאב בן חלון	57,400	
ראובן	דרום	שני	ראובן	אליצור בן שדיאור	46,500	151,450
			שמעון	שלומיאל בן צורישדי	59,300	
			גד	אליסף בן דעואל	45,650	
אפרים	מערב	שלישי ¹⁴	אפרים	אלישמע בן עמיהוד	40,500	108,100
			מנשה	גמליאל בן פדהצור	32,200	
			בנימין	אבידן בן גדעוני	35,400	
דן	צפון	רביעי	דן	אחיעזר בן עמישדי	62,700	157,600
			אשר	פגעיאל בן עכרן	41,500	
			נפתלי	אחירע בן עינן	53,400	

משפחה לוי	בשבט	מיקום ביחס למשכן	בני המשפחה	נשיא המשפחה	מספר הגברים	נשאו בזמן המסעות את:
גרשון		מערב	לבני ושמעי	אליסף בן לאל	7,500	המשכן, האוהל, היריעות, וילון פתח המשכן, קלעי החצר, וילון פתח החצר ומיתרי המשכן.
קהת		דרום	עמרם, יצהר, חברון ועוזיאל	אליצפן בן עוזיאל	8,600	ארון, שולחן, מנורה, מזבחות, כלי הקודש של כלי ופרוכת קודש הקודשים.
מררי		צפון	מחלי ומושי	צוריאל בן אביחיל	6,200	קרשים, בריחים, עמודים, אדנים, כלים, עמודי החצר, אדנים, יתדות ומיתרי החצר.
משה, ובניו	אהרון	מזרח		אלעזר, נשיא שבט לוי כולו		

¹⁴ בין מחנה ראובן למחנה אפרים, נסע המשכן ועימו שבט לוי.

מסר מהפרשה

פרשת במדבר פותחת במפקד כללי גדול של עם ישראל, אך לא מדובר רק במספרים.

התורה מלמדת אותנו כיצד מחנה שלם - עם שלם יכול לנוע יחד מבלי לאבד את הזהות הייחודית של כל אחד ואחד. לכל שבט יש דגל, סמל, מקום. לכל אחד יש תפקיד וייעוד משלו.

בכדי להרגיש חלק מציבור – צריך תחילה לדעת מי אתה.

לא רק מה כולם עושים, אלא מה אני אמור לעשות באופן אישי. היכן המקום שלי בתוך המחנה.

ה' לא רוצה שכולם יהיו אותו דבר - אלא שכל אחד מאיתנו יהיה הוא עצמו, מתוך שייכות לכלל.

ישנה חשיבות לדעת מאין באנו - "בית אבותם".

וישנה חשיבות רבה לדעת לאן הולכים - סביב המשכן, סביב נקודת המרכז המשפיעה ומנחה את דרכנו.

הפטרת במדבר

ההפטרה¹⁵ עוסקת בנבואת נחמה וגאולה בניגוד לנבואה הקשה בפרק הקודם; תוכחת ה' את ישראל על החלפתו בע"ז; פירוט העונש על עזיבת ה'; השתדלות ה' להשיב אליו את כנסת ישראל וכריתת ברית מחודשת לנצח בין ה' לעם ישראל.

בתחילת התנבאות הושע מבקש ה' להבהיר לו עוד כמה קשה עבורו להרחיק את העם בעת החטא, ומורה לו לשאת אישה מופקרת. לבנך הראשון קרא יזרעאל¹⁶ לבתך תקרא "לא רוחמה, כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל" מרוב חטאים, ולבן האחרון תקרא "לא עמי, כי אתם לא עמי ואנוכי לא אהיה לכם". כעת¹⁷ אומר הושע לה¹⁸ כי למרות הרחקתם ממנו, יגיע הזמן "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר" ומאחר וישבו אל ה'¹⁹ "יאמר להם בני אל חי".

בית ישראל ובית יהודה ישבו כולם מארצות הגלות וכפיפו עצמם למשיח בן יוסף²⁰ "כי גדול יום יזרעאל".²¹ הנביא מורה לבני יהודה לקבל עליהם בצורה מוחלטת את בית ישראל ששבו בתשובה. הוא פונה לצדיקים ומבקש "ריבו בעמכם" אשר כעת הינה בגדר אשתו, ותביאו את העם לעזוב את דרכו הרעה. אם לא ישוב, אסיר שכינתי מהם ואביא עליהם את כעסי כראוי לחוטאים²² "ושתייה בארץ ציה והמתיה בצמא".

גם על הצדיקים לא ארחם, בהיותם חלק מכלל ישראל שחטא - עבד עבודה זרה²³ כביכול היא מיטיבה איתו וסמך על עזרת מצרים²⁴ ואשור שיצילוהו מן האויבים. לכן אסגור את דרכך מלבקש מהם עזרה, ואז, לאחר תקופת גלות ארוכה²⁵ "אמרה אלכה אשובה אל אישי הראשון" כי כשבטחתי בה²⁶ היה לי טוב. אמנם, בעבר לא שמו לב בני ישראל כי הכל מאיתו "וזהב" שנתתי להם "עשו לבעל" ועבדוהו. לכן אקח מהם את כל הטוב שנתתי ויישארו ללא מזון ולבוש, שום כוח בבריאה אשר חשבו שיכול לסייע, לא יהיה בכוחו לעשות מאומה "והשמתי כל משושה חגה חדשה שבתה וכל מועדה".²⁷ הפירות שאמרו כי באו להם מאת עבודה זרה, יאכלו חיות הארץ בעקבות החורבן.²⁸ אעניש אותה,²⁹ ואזכור לה כל מה שעבדה ע"ז "ואותי שכחה".

"לכן הנה אנכי מפתיה והלכתי במדבר ודברתי על לבה" לשוב בתשובה. אז "נתתי לה את כרמיה" והארץ החרבה תבואו להיות מקום נחשק בעיני אנשים, וישוב העם לשמחה שהיה שרוי בזמן יציאת מצרים. באותו זמן, יעבדו ישראל את השם מאהבה ולא מפחד³⁰ והעבודה זרה תקרא על ידם רק בכינויי גנאי. חיות הארץ כבר לא יזיקו להם, המושג מלחמה יעבור מן הארץ "וארשתיך לי לעולם" בזכות צדק ומשפט שתעשו ובעבור חסד ורחמים שעשה עמך מעבר למגיע לך (מצד כא), ובשכר אמונתך בגולה לדברי הנביאים.³¹

¹⁵ הושע ב, א - כב

¹⁶ בעמק יזרעאל תספוג ממלכת ישראל מפלה חזקה (רד"ק א, ה).

¹⁷ כאן מתחילה ההפטרה.

¹⁸ מלבי"ם ב, א

¹⁹ רד"ק שם, שם

²⁰ מלבי"ם שם, ב

²¹ כלומר, קיבוץ מן הגלות שם כביכול 'זרע' אותם ה' א-ל' (מצודות דוד ומצודות ציון שם, שם).

²² תרגום יונתן שם, ה

²³ רד"ק ומצודות דוד שם, ז

²⁴ רד"ק שם, שם

²⁵ רד"ק שם, ט

²⁶ מצודות דוד שם, ט

²⁷ ר' יהודה אומר ש-52 שנה לא עבר איש ביהודה (מדרש שבת קמה:).

²⁸ רד"ק שם, יד

²⁹ רש"י שם, שם

³⁰ רש"י שם, יח

³¹ רש"י שם, כב

מה הקשר בין ההפטרה לפרשה?

פרשת במדבר עוסקת במפקד בני ישראל וסדר חנייתם במהלך המסע במדבר, ובהפטרה אנו רואים התייחסות לקושי המונע קביעת מספר העם בעתיד.

בנוסף, ספר במדבר כולו מתאר את הדרך אותה עברו בני ישראל כחלק מתהליך הגאולה מאז צאתם ממצרים ועד בואם אל ארץ ישראל. בהפטרה אנו רואים כי יציאה לגלות בעקבות חטאי העם, מתוארת במינוח 'מדבר'. כלומר, אין הגלות רק עונש, אלא גם שלב המכשיר את העם לקראת החיים החדשים שיבואו לאחר מכן.

קריאה לחג השבועות

הקריאה עוסקת בהכנה למתן תורה ועשרת הדיברות; פרטי דינים בעשיית המזבח; קורבנות החג.

ההכנה למתן תורה

בחודש סיון מגיעים בני ישראל מרפידים למדבר סיני **"ויחן³² שם ישראל כנגד ההר"**. משה עולה אל ה' שאומר לו: **"כה תאמר לבית יעקב³³ ותגיד לבני ישראל"**, את כך שראו בעיניהם³⁴ שהכה את מצרים ואת קיבוץ בני ישראל מכל ארץ גושן לרעמסס **"ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אל"** - לעבוד אותי.³⁵ הקב"ה אומר כי אם יקבלו בני ישראל את התורה ויתחייבו לשמור עליה, יזכו ליחס מועדף על פני שאר בני האדם. משה מעביר לעם את דברי ה' והם עונים לו: **"נעשה ונשמע"**. משה מחזיר את תשובתם אל ה', והוא משיב לו כי יבוא **"בעב הענן³⁶ בעבור ישמע העם בדברי עימך וגם בך יאמינו לעולם"**.³⁷ הקב"ה מצווה את משה לומר לבני ישראל להכין עצמם לקראת המעמד של מתן תורה על ידי פרישה מאשה וכיבוס הבגדים. להודיע להם על רפואה העתידה לבוא לכל החולים ולהזהירם שלא יתקרבו לה, כי **"כל הנגע בהר מות יומת"** - עד תקיעת השופר שמסמלת את עליית השכינה. משה יורד ומצווה לעם את דברי ה'.

בבוקר היום השלישי מתעורר עם ישראל לקולות וברקים ורואה את ענן ה' על ההר. משה מוציא את העם לקראת ה' **"ויתייצבו בתחתית ההר"**. הפסוק מתאר את מראה ההר אפוף עשן ואת קול השופר **"הולך וחזק מאוד"**.³⁸ הקב"ה יורד על ההר וקורא למשה לעלות. הוא מבקש ממנו להזהיר שוב את העם שלא יעלה להר ברצונו להתקרב לה' **"ונפל ממנו רב"**.³⁹ לתמיהתו של משה שכבר הזהיר על כך את העם, עונה הקב"ה כי חוזרים ומזהירים אדם בשעת מעשה.⁴⁰ ה' מגדיר למשה את מקום עמידתם של משה בראש ההר, אהרון למטה ממנו, כהנים למטה ממנו ושאר העם בתחתית ההר.

עשרת הדיברות

כעת מתחיל הקב"ה באמירת עשרת הדיברות.⁴¹ כאשר שניים ראשונות נאמרו על ידי ה' באופן ישיר, ואילו שאר שמונה דיברות נאמרו על ידי משה **"והאלוקים יעננו בקול"**.⁴²

1. אנכי ה' אלוֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

³² נאמר 'ויחן' בלשון יחיד ללמד שהיו ישראל כאיש אחד, בלב אחד. אבל בשאר החניות היו ויכוחים ומריבות.

³³ **רש"י** (יט, ג) על פי המדרש לנשים תדבר בלשון רכה. אך לגברים 'תגיד' - תאמר דברים קשים (כגיד בהמה שהינם קשים).

³⁴ ולא סיפור ששמעו מאדם אחר (**רש"י** שם, ד).

³⁵ **אונקלוס** שם, ד.

³⁶ **הרשב"ם** (שם, ט) מבאר שיבוא ה' ב'עב וחושך' כדי שלא יסתכלו אנשים בשכינה.

³⁷ **הספורנו** (שם, ט) מבאר כי אחר שישמעו בני ישראל את דברי ה' באופן ישיר, יכירו בכך שיש מציאות של נבואה ישירה ויאמינו במשה שמתנבא כך תמיד.

³⁸ לא יוכל להיות פקפוק על נבואת משה מאחר ואף אדם אחר לא יתנבא עוד באופן ישיר.

³⁹ **רש"י** (שם, ט) מדגיש את העובדה כי בשונה מדרך העולם שהקול נחלש לאחר זמן, אצל הקב"ה הלך הקול והתחזק.

⁴⁰ **רש"י** (שם, כא) מביא על פי המדרש שאפילו ימות אדם אחד מישראל, נחשב הדבר למיתת רבים בגלל חביבותם של ישראל בעיני ה'.

⁴¹ **רש"י** (שם, כד)

⁴² עשה שישמע קולו של משה לכל העם (**רש"י** שם, יט).

2. איסור עבודה זרה.
3. איסור שבועה בשם ה' לחינם.
4. זכירת (כבוד) ושמירת (אזהרה ממלאכה) יום השבת המוטלת על האדם ועל הכפופים לו.
5. כיבוד הורים, תוך הבטחה לאריכות ימי המקפיד על כך (וקיצור מי שלא נזהר בדבר זה).
6. איסור רציחה.
7. איסור נאיפה⁴³ (קיום יחסים אסורים).
8. איסור גניבת אדם⁴⁴ ומכירתו לאחר.
9. איסור עדות שקר על אדם אחר.
10. איסור לחמוד⁴⁵ (לרצות) את מה שיש לחברו.

"וכל העם רואים את הקולות... וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק". הם מבקשים ממשה שידבר הוא אליהם את הדברים בכדי שלא ימותו. משה מרגיע את העם שדבר זה נעשה לטובתם ולגדל שמם בעולם שהם היחידים ששמעו את ה' באופן ישיר. ה' מצווה את משה להזהיר את העם ששמע את דבר ה' באופן ישיר שלא לעשות דמות אדם: **"לא תעשון איתי⁴⁶ אלוקי כסף⁴⁷ ואלוקי זהב⁴⁸ לא תעשו לכם"**.⁴⁹

פרטי דינים בעשיית המזבח

הקב"ה מצווה אותם על עשיית המזבח מחובר לאדמה,⁵⁰ וכאשר יבנו בעתיד מזבח אבנים ייזהרו שלא לעשותו מאבנים שנחתכו באמצעות ברזל. בנוסף הם מצווים להתקין לו כבש⁵¹ שישמש לעליית הכהנים, ולא מדרגות שיביאו לידי גילוי ערוות הכהנים בעת עלייתם אל המזבח.

קריאת המפטיר⁵² עוסקת בקורבנות חג השבועות:

שבעה כבשים, שני פרים, איל אחד ושעיר עזים אחת לחטאת. המנחות כוללות 3/10 איפה⁵³ של סולת מעורבת בשמן לפר, 2/10 לאיל, 1/10 לכבש. הנסכים כוללים 1/2 הין⁵⁴ יין לפר, 1/3 הין לאיל, 1/4 הין לכבש.

⁴³ רש"י (שם, יג) מבאר שהדבר אמור רק לגבי אשת איש. לעומתו סוברים ה'אבן עזרא' וה'חזקוני' כי הדבר אמור לגבי כל קיום יחסים אסורים. ה'ספורנו' סובר כמותם ומסביר כי היות וזהו האיסור המצוי יותר אצל עובדי עבירה, נאמר בלשון זה. אך הדבר אמור לגבי כל עריות.

⁴⁴ ההכרח כי מדובר בגנבת אדם ולא בגנבת ממון (שנלמדה מדברי הפסוק (ויקרא יט, יא) 'לא תגנובו'), הוא ממיקום איסור זה בין שאר איסורים שעונשם הוא מיתת בית דין (רש"י שמות כ, יג).

⁴⁵ ה'אבן עזרא' (שם, יד) מבאר כי קיים איסור על עצם הרגש החומד את הדבר. הוא מוסיף ומסביר שהדרך שתסייע לאדם שלא לרצות דבר יפה שחושק בו, הוא אמונה שדבר שלא קבלתי מאת ה', לא אוכל לקחתו מידי אחר.

⁴⁶ הרמב"ם (הלכות גזילה פ"א ה"ט-ה"ב) מציין כי סיבת האיסור היא העובדה שרצון אדם בדבר מסוים, יכול להביאו לפעול בצורה לא הגונה להשיג אותו ואפילו על ידי הריגה.

⁴⁷ לא תיצרו 'דמות' שמשי המשמשים לפני במרום.

⁴⁸ שלא תעשו את הכרובים שהיו על ארון ברית ה', אלא מזהב. אך אם תעשו מכסף נחשב כאילו אלוהות האסורה.

⁴⁹ ואם תוסיפו ותיצרו ארבעה כרובים במקום שניים, ייחשב הדבר כאילו עשיתם 'אלוקי זהב' האסורים.

⁵⁰ רש"י (כ, כא) מביא דעה הסוברת כי צוו בני ישראל למלא חלל מזבח הנחושת באדמה בכל פעם שחנו במדבר.

⁵¹ משטח ישר משופע מהארץ עד לגובה המזבח.

⁵² במדבר כח, כו - לא

⁵³ איפה הינה מידת נפח מקראית השווה בין כ-25 ליטר לפי שיטת הרב חיים נאה, ועד 43 ליטר לפי שיטת החזו"א.

⁵⁴ הין הינו מידת נפח מקראית השווה ל 1/6 האיפה, כלומר בין כ-4.15 ליטר לשיטת הרב חיים נאה ועד 7.17 ליטר לפי שיטת החזו"א.

הפטרת שבועות

ההפטרה⁵⁵ עוסקת בתאריך ומקום מראה הנבואה ליחזקאל; מראה דמות החיות במרכבה ומעשיהן; מראה האופנים, דמותן ומעשיהם; מראה הרקיע והתנהגות החיות, והדמות שמעל הרקיע.

יחזקאל פותח את נבואתו ב-ה' בתמוז בשנת 30 ליובל האחרון שגלו בו - חמש שנים קודם לכן.⁵⁶

"ואני בתוך הגולה על נהר כבר"⁵⁷ נפתחו השמיים ואראה את אלוקים כמו מתוך חלום⁵⁸ "וארא" את מלכות בבל כובשת את העולם כולו ולבסוף⁶⁰ גם את ארץ ישראל, תוך ריבוי צרות וחורבן המקדש.

אך לבסוף, "נגה לו סביב" בעת ישועת ה' לאחר הצרות, "ומתוכה כעין החשמל" מתוך האש. מתוך האור יוצאת דמות ארבע חיות בעלות גוף אדם ולכל אחת מהן דמות: אדם, אריה, שור ונשר בכל אחת מארבע צדדים,⁶² ולכל דמות ארבע כנפיים.⁶³ "ורגליהם רגל ישרה"⁶⁴ וכף רגליהם ככף רגל עגל, והם נוצצים כנחושת מזוקקת הזוהרת מאוד.

מתחת כנפיהם יהיו "ידי אדם",⁶⁵ כנפיהם מחוברת ונוגעות זו בזו על מנת לכסות את עיניהם⁶⁶ ובהליכתן לא יסובבו החיות את ראשם. בחזית דמות אדם, מימינו דמות אריה, משמאלו שור מאחוריו נשר. מלבד שתי הכנפיים שכיסו את הפנים היו שתיים נוספות שכיסו את הרגליים. גוון החיות נראה כעין גחלי אש המאירות היטב ומהן יוצא מעין ברק,⁶⁷ והחיות רצות הלך ושוב במהירות.

על יד כל חיה עמד אופן (מעין מלאך בדרגה נמוכה יותר).⁶⁸ המראה שלהם שקוף כתרשיש, ביכולתם להסתובב לארבע כנפות הארץ, ולא יפריעו ל'חיות' בהליכתן.

מחיצות ה'מרכבה' היו גבוהות מאוד באופן המטיל פחד על הרואים, ובעלות גוונים רבים מתחלפים.⁶⁹

כל תזוזת ה'חיות' תשפיע על ה'אופנים, על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים'. חלקו העליון של ראש כל "חיה" יזהר כקרח שיפחיד⁷⁰ כל רואהו "ואשמע את קול" הרעשת כנפיהם כמים רבים השוטפים במהירות, ובהליכתן יישמע כ"קול מחנה". בעומדם בעת דיבור ה' אל הנביאים ישרור שקט.

"וממעל לרקיע אשר על ראשם" אראה דמות כיסא זוהרת כאבן ספיר ועליה דמות "כמראה אדם"⁷¹ עליו מלמעלה". כאשר אסתכל לראותו, "אראה כעין החשמל כמראה אש" היות ואין יכולת השגה של הבורא "ונוגה לו סביב, כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם", כך נראה מראה דמות כבוד השם הנוסע מן המקדש. לאחר כל זאת "אפל על פני ואשמע קול מדבר".

מה הקשר בין ההפטרה לקריאת התורה?

הקריאה עוסקת במתן תורה בו התגלה ה' לעם ישראל, ובהפטרה מפורט מראה 'מרכבתו' של הבורא. בנוסף, קיים כאן יחס של ניגוד בין הקריאות – קריאת התורה עוסקת בהתקרבות בין השכינה ובין עם ישראל, שהייתה הקרובה ביותר שיכולה להיות, ואילו בהפטרה אנו למדים על הסתלקות השכינה מעם ישראל אם כובד החטאים יגבר יתר על המידה.

⁵⁵ יחזקאל א, א - כח (אשכנזים וספרדים); ב, ב (תימנים)

⁵⁶ מצודות דוד ור"ק א, א

⁵⁷ בחו"ל ה' מדבר רק במקום טהור כמו נהר (ר"ק שם, ג).

⁵⁸ המלבי"ם (שם, שם) מבאר כי מדובר בנהר הפרת.

⁵⁹ רש"י שם, א

⁶⁰ בגמרא, מבאר רבי יהודה בשם רב, שגידל ה' את נבוכדנצר כדי שלא יאמר שנפל עם ה' ביד אומה שפלה (מדרש חגיגה יג:).

⁶¹ מהר"י קרא (שם, ד) מבאר בשם חז"ל: "חשמל – חיות אש ממלכות", כלומר מדברות.

⁶² מצודות דוד (שם, ה-ו) מבאר כי כל אחד מהפנים היו משולבות בו ארבעת הצורות, ואם כן היו בסה"כ 64 פנים.

⁶³ סה"כ 256 כנפיים (מצודות דוד שם, ו).

⁶⁴ מאחר ומלאכים אינם צריכים להתכופף (מצודות דוד שם, ז).

⁶⁵ זו יד הקב"ה שפתוחה תחת כנפי החיות על מנת לקבל בעלי תשובה מיד מידת הדין (מדרש פסחים ק"ט:).

⁶⁶ מצודות דוד שם, ט

⁶⁷ ר"ק שם, יג

⁶⁸ מצודות דוד (שם, טו) מדייק שלכל ארבעת פנים, היה אופן אחד בלבד.

⁶⁹ מצודות דוד שם, יט

⁷⁰ מצודות דוד שם, כב

⁷¹ כביכול זהו ה' - 'כמראה', כלומר אין לו שום דמיון (מצודות דוד שם, כו).

קריאה לחג השבועות - יום טוב שני של גלויות

הקריאה עוסקת בדיני בכור בהמה; שלוש רגלים ומצוות עלייה לרגל; קורבנות החג.

דיני בכור בהמה

בכור בקר וצאן הינו קודש לה' ואסור בהנאה. הכהן האוכלו מצווה לעשות זאת בירושלים במשך שתי ימים ולילה. אם ימצא בעל מום קבוע לא יוקרב לה' ויאכל מחוץ לעיר.

שלוש רגלים ומצוות עלייה לרגל

עם ישראל מצווה על חג הפסח "שמור את חודש האביב"⁷² ועשית פסח לה' אלהיך שהוציאך ממצרים. קרבן הפסח יבוא מכבשים או עיזים, ואליו יצטרף קרבן חגיגה מן הבקר.⁷³ במשך שבעה ימים אסורים באכילת חמץ והמצאות שאור בביתם. העם מצווה באכילת מצות⁷⁴ - לחם עוני, במשך החג. את קרבן הפסח מזהירים שלא להותיר עד הבוקר. שחיטת הפסח מותרת במקדש בלבד ביום יד' ניסן לאחר שש שעות, ונאכל בלילה עד הבוקר.

מאז קציר העומר ביום ט"ז ניסן, מצווה העם לספור 49 יום ובסופם יחגגו את חג השבועות "מסת נדבת ידך אשר תתן",⁷⁵ "ושמחת לפני ה' אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי... והגר והיתום והאלמנה",⁷⁶ "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים".⁷⁷ בני ישראל מצווים על חג הסוכות אותו יחגגו "באספך מגרנך ומיקבך". גם כאן מצווים על שמחה הכוללת את הנ"ל לאורך שבעה ימים.

בכל שלושת הרגלים מצווה העם להיראות בפני ה' ולהביא קורבנות בהתאם ליכולת הכלכלית של האדם.

קריאת המפטיר⁷⁸ עוסקת בקורבנות חג השבועות:

שבעה כבשים, שני פרים, איל אחד ושעיר עזים אחת לחטאת. המנחות כוללות 3/10 איפה⁷⁹ של סולת מעורבת בשמן לפר, 2/10 לאיל, 1/10 לכבש. הנסכים כוללים 1/2 הין⁸⁰ יין לפר, 1/3 הין לאיל, 1/4 הין לכבש.

הפטרת שבועות - יום טוב שני של גלויות

ההפטרה⁸¹ עוסקת באפסיות האלילים לעומת גדלות ה' וכבודו; תפילת חבקוק שימהר ה' לעשות משפטו בכשדים; כבוד ה' שיתגלה בעולם כבזמן מתן תורה; תיאור התגלות ה' וגבורתו בעת שישפוט את העמים; תכלית הנקמה בגויים היא ישועת ישראל; הזדעזעות הנביא מחזיון הנבואה העתידה לבוא והודאה לה' על ישועתו לישראל והשבת כבודם כבראשונה.

לאחר שדיבר הנביא בגנות עובדי עבודה זרה ובחוסר הגיון שעובדים אנשים למעשה ידיהם, מציין הנביא כי לעומתם, למרות שנמצא "ה' בהיכל קדשו",⁸² הס מפניו כל הארץ מיראתו.⁸³

⁷² באמצעות עיבור השנה והוספת חודש אדר נוסף, כך שפסח יצא באביב.

⁷³ שכן הפסח אמור להיאלל על השובע, ולפעמים רבים מנויים על קרבן הפסח וכל אחד יקבל רק חתיכה קטנה ממנו (רש"י טז, ב).

⁷⁴ יש דעות שחייבו רק ביום הראשון (רש"י שם, ח).

⁷⁵ כלומר הבאת קורבנות בהתאם למצב הכלכלי של כל אחד.

⁷⁶ ה' מבטיח כי אם נדאג לארבע שלו, הוא ישמח את הארבע שלנו (רש"י שם, יא).

⁷⁷ וה' פדאך למען תעשה מצוותיו (רש"י שם, יב).

⁷⁸ במדבר כח, כו - לא

⁷⁹ איפה הינה מידת נפח מקראית השווה בין כ-25 ליטר לפי שיטת הרב חיים נאה, ועד 43 ליטר לפי שיטת החזו"א.

⁸⁰ הין הינו מידת נפח מקראית השווה ל 1/6 האיפה, כלומר בין כ-4.15 ליטר לשיטת הרב חיים נאה ועד 7.17 ליטר לפי שיטת החזו"א.

⁸¹ חבקוק ג, א - יט (אשכנזים); ב, כ - ג, יט (ספרדים ותימנים).

⁸² וכביכול נמצא רחוק מברואיו.

⁸³ מצודות דוד ורד"ק ב, כ

חבוקק, אשר שגג קודם והעביר ביקורת כלפי הקב"ה, מתפלל כעת ומספר בשבח הבורא:⁸⁴ שמעתי על אורך הגלות השנייה הצפויה,⁸⁵ ואבקש ממך שלא תשכח עמך. הרי כשעברו ישראל את ארץ אדום ונלחמו בסיחון ועוג **"כסה שמים הוד"** והתפרסם שמך בעולם. עמוד האש העיר לפנייהם כאור היום, ובארון ההולך עם העם שכנו לוחות הברית ובכוחו כבשו⁸⁶ את העמים הנלחמים עמם, ובמשך 14 שנה⁸⁷ של חלוקת הארץ ניצח את העמים ושריהם⁸⁸ בשמים ב'ראיתו', היות וכל ברואי עולם הם של הקב"ה.⁸⁹ בגלל שנהגו ישראל בשקר⁹⁰ אפשרת לעמי כנען לפגוע בהם, ובמקביל, כאשר קראו לה⁹¹ בימי גדעון **"ירגזון יריעות ארץ מדי"**.

כאשר קרע ה' לישראל את ים סוף ואת נהר ירדן, לא היה זה מתוך כעס על מקורות המים אלא מתוך רצונו להושיע את ישראל.⁹² עקב שבועתו לאבות האומה **"נהרות תבקע הארץ"** להשקות העם במדבר, ונלחמת בעמי ארץ כנען כדי להורישו לשבטי ישראל. **"ראוך יחילו הרים"** והרגו את אויבי ישראל שהסתתרו על מנת לפגוע בעם, והיסחפות הגופות בנהר שעבר במקום פרסמה את הנס שאירע והכירו כולם בגדלות ה'.

במלחמות בימי יהושע עמדו ירח ושמש במקומם⁹³ לטובת העם, **"לאור חציק יהלכו"** בברחם מפני מצרים,⁹⁴ בכעסך על שבעת עמי כנען - רמסתם, השמדת את כל מחנה סנחריב בעת המצור על ירושלים בזמן חזקיהו - כאשר ביאתם לירושלים הביאה למפלתם, וכך גם רדיפת מצרים אחרי העם בצאתם למדבר הביאה למותם בים סוף.

"שמעתי ותרגז בטני" כי בעת הגיע העם לארץ בגאולה העתידית לא ישב במנוחה מול אויביו היות וחסר ניסיון צבאי ואומץ לעמוד איתן, וכן התמעט מספר העם בזמן הגלות.⁹⁵ אבל בכל זאת **"בה' אעלוזה אגילה באלהי ישע"**.

"אלוקים ה' חילי וישם רגלי" קלות **"כאילות"** לרדוף אחרי האויב על פסגות ההרים סביב ירושלים, ואשורר במקדש⁹⁶ בקול על הנס שיעשה לי.

מה הקשר בין ההפטרה לחג השבועות?

החג סובב בעיקר סביב ההכנה למתן תורה ומעמד קבלתה בהר סיני, ובהפטרה מוזכרת התגלות ה' ש'מתימן יבוא' בזמן מתן תורה. בנוסף, הנביא מבקש התגלות חדשה של הבורא אל עמו, דבר המתחבר להתגלות ה' בצורה הישירה ביותר בזמן מתן תורה.

⁸⁴ מצודות דוד ג, א
⁸⁵ המהר"י קרא (שם, ב) מבאר כי המתבונן ומשווה את העבר בו היה נפרע ה' מהחוטאים באופן מיידי, לבין המציאות הנוכחית, יכול לטעות ולחשוב כביכול הקב"ה התעייף, ועל כך מבקש הנביא מה'.
⁸⁶ מצודות דוד שם, ה
⁸⁷ רד"ק שם, ו
⁸⁸ מצודות דוד שם, שם
⁸⁹ מצודות דוד שם, שם
⁹⁰ מצודות ציון שם, ז
⁹¹ מצודות דוד שם, שם
⁹² מצודות דוד שם, ח
⁹³ המלבי"ם (שם, יא) מדייק כי שוב מודגש הרעיון שכל ברואי תבל הם בידיו של הקב"ה העושה הם כרצונו.
⁹⁴ רד"ק שם, שם
⁹⁵ מצודות דוד שם, יז
⁹⁶ מהר"י קרא שם, יט

'מה?

לילדים

חידות לפרשת במדבר

1. מה היה גיל הגיוס לצבא היהודי הראשון? (א, ד)
2. היכן הוזכרה משכורת בפרשה? (ג, ז)
3. מאיזה גיל נמנים בני שבט לוי, מדוע? (ג, טו)
4. באלו שנים נמצא האדם בשיא כוחו הפיזי? (ד, ב)
5. היכן הונחה הפרוכת בזמן המסעות במדבר? (ד, ה)

בכל שבוע יוגרלו 20 ש' בין המשתתפים:

- הקראת 4 חידות בשולחן שבת וקיום שיח משותף אנ
- מענה על 2 חידות בשולחן שבת ללא עזרה (אם ילד אחד מקריא, והאחים עונים, כולם זכאים להשתתף בהגרלה)

בכל שבוע תתקיים הגרלה נוספת על 40 ש' בין הפותרים את התשבץ.

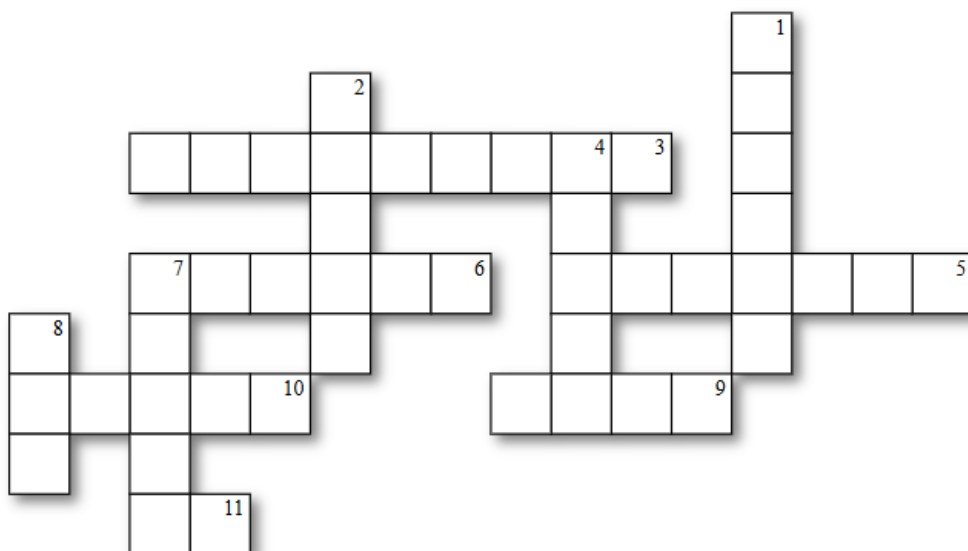
תשובות יש לשלוח עד מוצ"ש ד' בסיון בשעה 23:00 לכתובת yaakovkatz1989@gmail.com

או אישור הורים בטלפון 0527145013

מזל טוב לזוכים:

רבקי אדלר, בית שמש (חידון 230)

דוד אדלר, בית שמש (תשבץ 230)

מאונך	מאונך
1. מאיזה חומר עשוי הכיסוי העליון שהונח על הכלים	3. מתי דיבר ה' אל משה
2. מאיזה גיל ספרו את בני ישראל	5. מאיזה גיל ספרו את הלוויים
4. מאיזה גיל החלו הלוויים לשרת בתפקידם (חסר)	6. מה שם נשיא שבט דן
7. לאיזה מחנה השתייך שבט גד	9. מה דינו של זר הקרב למשכן
8. איזו משפחת לוויים הייתה אחראית על כלי המשכן	10. איזה מחנה חנה בצד מזרח
	11. לאיזה מחנה השתייך שבט נפתלי

צאת החג	כניסת החג	צאת השבת	כניסת השבת	
20:23	19:05	20:21	19:03	ירושלים
20:25	19:21	20:24	19:21	תל-אביב
20:27	19:23	20:25	19:22	חיפה
20:23	19:23	20:21	19:22	באר שבע
20:23	19:25	20:22	19:22	בית שמש
20:26	19:22	20:24	19:21	עזה
20:29	19:24	20:27	19:22	לבנון

עלון זה מוקדש

לרפואת בנימין זאב בן רבקה

ולעילוי נשמת אסתר בת רוחמה וציון סעידיאן

לקבלת העלון והנצחות פנו
למחבר:

yaakovkatz1989@gmail.com

0527145013

שבת שלום